

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Антон Георгиев Манчев на тема „**ПАРАМЕТРИ НА АЕРОБНИЯ КАПАЦИТЕТ И НОРМИРАНЕ НА НАТОВАРВАНЕТО ЗА БЕГОВА ИЗДРЪЖЛИВОСТ НА СТУДЕНТИ**” за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление
1.2.Педагогика

Рецензент: проф. Даниела Дашева, ДН

Представената за рецензиране дисертация, определено може да бъде определена като репрезентативно научно-приложно изследване. Извеждането на параметрите на оптималното натоварване за развиване на общата и специална издръжливост, особено при незанимаващи се активно със спорт, в случая студенти, е проблем който безусловно е важен и актуален. Като предимство може да се посочи и фактът, че са използвани съвременни апаратурни комплектации, които значително повишават обективността на получените научни резултати, респективно стойността на изведените изводи и практически препоръки.

Проучването на проблема, проведените наблюдения, както и анализът на получените резултати са изложени логично в обем от 137 стр. /без приложенията/, илюстрирани със 17 фигури и 19 таблици.

Позволете ми още в началото на моята рецензия да отбележа, че основно ще фокусирам моето внимание върху спортно-педагогическите аргументи за актуалност и научна новост на предложената дисертационна разработка. Разбира не по-маловажни са и приносите и в областта на спортната физиология.

Раздел първи – Аспекти на проблематиката и обосновка на темата – въвежда последователно чрез дефиниране на основни в понятийния апарат термини като физическа работоспособност, аеробен капацитет, енергообезпечаване към критериите, показателите и параметрите на аеробната

работоспособност при тренирани и нетренирани, оценката и значението и приложните аспекти на аеробния капацитет, качеството издръжливост, както и адаптационните промени в организма в резултат на аеробно бегово натоварване и логически извеждане на работната теза за необходимостта от оптимизиране на натоварването на базата на обективни критерии при не практикуващи активно спорт. Сполучливо е проследен и интерпретиран не само световния публицистичен опит, но и нашата изследователска практика (И.Илиев, Л.Стефанов, Д.Стефанова, В.Гаврийски и др.).

Особен интерес за спортно-педагогическата практика представлява втората подглава – Критерии, показатели и параметри на аеробната работоспособност при тренирани и нетренирани. Интерпретацията на представените научни факти е сполучлива, представена в дискуссионен порядък, а също така съвременна, което определям като принос на докторанта към проблемите на управлението (нормирането) на натоварването при студенти незанимаващи се активно със спорт.

В третата подглава са сравнително обстойно са разгледани основни тестове, които се използват в спортно-педагогическата практика за оценка на аеробния капацитет. В четвърта подглава в дискуссионен план са посочени приложните аспекти на функционалните показатели за аеробен капацитет. Посочените зони на адаптация могат да имат определено приложен характер при дефиниране на натоварването при неспортуващи.

Определено с научен принос от теоретичен характер мога да отбележа шестата подглава на литературния обзор – Адаптационни промени при аеробно бегово натоварване. Твърдението, което произтича от тази подглава е, че системните аеробни натоварвания предизвикват трайни адаптационни промени в ангажираните системи и органи.

Общият брой на използваните и анализирани информационни и литературни източници е 181 (в това число и интернет страници), факт в полза на научната стойност на дисертационния труд.

Втори раздел съдържа – Обект, предмет, цел и задачи на изследването. Той е разработен добре, но предлага също така и известна нестандартност по отношение на подреждането на основния изследователски дизайн. Кои са моите аргументи:

1. Добре формулирана изходна позиция на изследването, обект и предмет.
2. Цел на изследването, която се нуждае от известно прецизиране, тъй като в представения вариант описва хода на изследователския процес, но реално в този вид на определя посоката на изследването и по-късно как ще бъдат решавани основните задачи. По-правдоподобно би звучала така – да се повиши аеробната бегова издръжливост на студентите чрез определяне на оптимални параметри на тренировъчните натоварвания.
3. Акуратно описани методи на изследване и изследователски инструментариум.
4. Сполучливо подбрани статистически методи за обработване на получените експериментално данни (вариационен, дисперсионен анализ и непараметрични техники за сравняване на данни с нестандартно Гаус-Лапласово разпределение).

Разбира се най-много научни и приложни приноси се съдържат в раздел трети – Резултати от функционалните изследвания. Обсъждане и четвърти раздел - Нормиране на натоварването за аеробна бегова издръжливост. В какво се свеждат те:

1. Апробираните модели за определяне на АП с приложение на V_{slope} –метод и лактатната крива показват, че между тях липсва статистически достоверна разлика и могат да се използват за оценка на нивото на работоспособност на студентите. Този факт е от съществено значение

за нормиране на беговите въздействия на базата на нивото на функционалния капацитет на студентите.

2. Обособени са зони на адаптация и на анаеробен праг на основата на стойностите на дихателния коефициент чрез софтуерно модериране с V-наклон метод по Beaver-Wassermann, чрез които могат да се определят адаптационните възможности на студентите, за насочването им в групи за нормирано бегово натоварване.
3. Коригирани са параметрите на а и b на теста на Astrand-Ryhming за предсказване на $VO_2 \max$. Този факт разкрива нови аспекти на контрола и оценката на нивото на аеробен капацитет на студенти-неспортуващи активно.
4. Посочени са оптимални параметри на функционалните и спортно-педагогически показатели за целесъобразно планиране и контрол на натоварването за аеробна бегова издръжливост в спортната практика със студенти - непрактикуващи активно спорт.
5. Изведен е като най-подходящ и надежден метод за оценка на и контрол на аеробната бегова издръжливост и $VO_2 \max$, совалковия тест и е предложена система достъпна за приложение в спорта за всички със студенти.

Дефинираните в края на дисертацията изводи и препоръки, обективно отразяват извършената от докторанта изследователска и аналитична работа. Те са точно формулирани и придават завършен вид на дисертационния труд. Особено съществени за спортно-педагогическата практика са изводи №7, 8 и 9. Те могат да послужат като отправна точка за определяне на нивото на въздействие за повишаване на работоспособността на студентите чрез бегови натоварвания.

Бих искала да отбележа, че нямам сериозни критични бележки и съображения към дисертационния труд.

Представени са 4 научни публикации, публикувани в авторитетни научни списания – Спорт & Наука (2 публикации), Югозападен Университет – Сборник научни статии и в International Journal of Scientific and Professional issues in Physical education and sport.

В заключение, несъмнено на нашето внимание е представена амбициозна, репрезентативна научна разработка, умело съчетаваща проблемите на теорията и практиката на функционалната диагностика за ефективното управление на натоварването при студенти незанимаващи се активно със спорт. Всичко това ми дава основание с убеденост да предложа на уважаемите членове на научното жури да присъди образователната и научна степен “доктор ” на Антон Георгиев Манчев, в професионално направление 1.2. Педагогика.

8.05.2014

Рецензент:

/проф. Д.Дашева, дпн/